

BESTUUR

Ineke de Vries, voorzitter
Pim Schoorl, vice-voorz.
Sjoerd Jaarsma, secretaris
Jan van Baal, penningm.
Iren Courtens
Frits Cowan
Harry Kamma
Jos Marey
Zacharias Sawor
Rogier Smeele
Jaap Timmer

MEDEWERKERS

Babke Aarts
Miekee Kijne
Jet Willebrands

PACE Nieuwsbrief

Het PACE-logo is een deel van de randversiering onderaan een Marind-tifa/trommel. De Marind wonen in het zuidoosten van Papua.

VAN DE VOORZITTER

Alweer ruim een half jaar geleden ontving u de eerste PACE Nieuwsbrief. Sindsdien is er veel gebeurd dat het vermelden waard is.

Veel tijd en inspanning van het bestuur werden gestoken in de aanvragen voor sponsoring en subsidies. Dat bleek niet voor niets te zijn, zodat het in februari j.l. mogelijk werd een werknemer halftijds in dienst te nemen en een werknemster voor één dag per week (zie verderop). Dat ging er serieus uitzien, dus ging het bestuur aan de slag om een Raad van Advies samen te stellen en een Comité van Aanbeveling te formeren. Hierover leest u meer verderop in deze Nieuwsbrief.

De behoefte om een kantoor te betrekken kwam toen om de hoek kijken. Dat zou een enorme stap voorwaarts kunnen betekenen in de uitvoering van PACE's activiteiten. Het bestuur is daarom begonnen met het verkennen van de mogelijkheden om deze stap te nemen. Aanstaaende november hopen we daar meer over te kunnen meedelen.

Inmiddels bracht ik een bezoek aan Papua en sprak met name met de rectoren van de vijf hoogste onderwijsinstellingen aldaar. Zulke gesprekken zijn van belang om ons hier alert te houden over de zaken waar daar behoefte aan is. En om te kijken of de door PACE geformuleerde doelstellingen en activiteiten parallel lopen met die behoeften, zowel qua inhoud als vorm.

Ineke de Vries

BESTUURSSAMENSTELLING

In januari was de samenstelling van het bestuur het grote onderwerp van gesprek op onze tweemaandelijks bestuursvergadering. De aanleiding was, dat PACE op grond van de op dat moment ontvangen subsidie en giften (zie vorige Nieuwsbrief) iemand parttime in dienst kon nemen. Een baan voor 3 dagen in de week kwam terecht bij Sjoerd Jaarsma, tot dan toe secretaris/penningmeester. Het voordeel was dat we een goed ingewerkt persoon verwierven, een niet onprettige bijkomstigheid nu PACE haar werkzaamheden wil gaan professionaliseren. Vanwege zijn nieuwe verantwoordelijkheid als bureauhoofd trad Sjoerd af als penningmeester. Niet lang daarna kwam Babke Aarts, al langer vrijwilliger van PACE, voor één dag in de week bij ons in dienst. Opgeleid als museumspecia-

liste en heel betrokken bij Papua-erfgoedzaken voelde zij zich meteen goed thuis. Zij maakt geen deel uit van het bestuur.

De oproep voor een penningmeester in de vorige Nieuwsbrief werd beantwoord door Jan van Baal. Unaniem gekozen als nieuwe penningmeester kwam hij het dagelijks bestuur versterken. En... inderdaad hij is de (oudste) zoon van de vroegere gouverneur Jan van Baal.

De museumconservatoren Fer Hoekstra en Kees van de Meiracker traden in onderling overleg uit het bestuur en in plaats daarvan namen zij zitting in de Raad van Advies.

RAAD VAN ADVIES & COMITÉ VAN AANBEVELING

Het is de taak van de Raad van Advies om het bestuur, gevraagd en ongevraagd, van opbouwend advies te dienen. De Raad van Advies is inmiddels samengesteld uit de volgende personen:

- Dhr. Otto Ap, oprichter en leider van de culturele dansgroep Sandiki, sinds kort omgedoopt in Mambesak (= paradijsvogel).
- Drs. Jone Bos, oud-manager zendingsonderwijs in Nederlands-Nieuw-Guinea (NNG), oud-algemeen directeur ICCO, oud-directeur particuliere organisaties Directeur Generaal van het ministerie van Internationale Samenwerking (DGIS) en oud-ambassadeur.
- Drs. Nol Hermans, oud-bestuursambtenaar NNG (o.a. Sterrengebergte), oud-hoofd personeelszaken DGIS, oud-ambassadeur.
- Drs. Fer Hoekstra, directeur Nijmeegs Volkenkundig Museum, contactpersoon Stichting Volkenkundige Collectie Nederland.
- Mw. Eef Mamoribo, medeoprichtster en lid van de Papua dansgroep (nu stichting) Sampari.
- Drs. Kees van de Meiracker, conservator Oceanië van het Wereldmuseum te Rotterdam.
- Drs. Frans Peters, oud-bestuursambtenaar NNG (o.a. Hollandia), oud-plv. Directeur Generaal DGIS, oud-ambassadeur.

Voor het Comité van Aanbeveling werden mensen van naam en faam benaderd. Allen (zie pagina 4) zijn vanwege geboorte of loopbaan betrokken (geweest) bij Papua en de Papua's. Wij stellen het zeer op prijs dat zij verklaarden hun naam te willen verbinden aan PACE vanwege haar doelstelling, plannen en activiteiten.

PAPUA ERFGOED TERUG VIA DE DIGITALE WEG

Al het materiaal dat PACE namens u, donateurs en belangstellenden, verzamelt, wordt ingescand zodat het gedigitaliseerd in de computer komt. Dat materiaal kan bestaan uit dia's, boeken, foto's, rapporten of (foto's van). Digitaliseren is de tussenfase die nodig is om het erfgoed op een CD-rom gebrand te krijgen of op een website te plaatsen. Vanaf zo'n CD-rom en via de website kunnen alle dia's, foto's boeken, rapporten, afbeeldingen van voorwerpen worden bekeken en eventueel geprint.

CD-roms zijn eenvoudig mee te nemen, te vermenigvuldigen, op te bergen en langdurig te bewaren. Het voordeel van een website is, dat het vergaarde overal te bekijken is, dus in Papua, in Nederland en waar dan ook ter wereld waar maar een computer is te verbinden met internet. Mogelijkheden daartoe nemen snel toe, ook in Papua.

Het digitaliseren van het Papua erfgoed is een enorme klus waar de komende jaren veel tijd en aandacht van PACE naar uit zal gaan. Het is noodzakelijk voor wat we willen, namelijk de teruggave van het Papua erfgoed aan de Papua's.

WEBSITE EN PADILI

Voor PACE's digitaliseringproject zijn twee vormen van output bedacht: **PapuaErfgoed.org**, onze website in ontwerp, en de **Papua Digital Library**, oftewel **PaDiLi**.

Wat een website is en hoe dat gebruikt wordt als een bijna onuitputtelijke bron van informatie: daarover hoeven we u niets uit te leggen. Met het ontwerp van de PACEwebsite is een begin gemaakt. U kan dus nog niet terecht op www.PapuaErfgoed.org. Nog even geduld. Trouwens tijdens de beginfase zal u voornamelijk de informatie over de organisatie van PACE zelf aantreffen.

Maar wat is **PaDiLi**? We bedachten dat als de naam voor een serie CD-roms waarop PACE elke keer een paar boeken – pagina voor pagina te lezen – brandt. Het streven is om naast dit leesmateriaal ook een map met foto's, tekeningen of ander illustratief beeldmateriaal op de CD-rom te zetten.

Het idee van de vervaardiging van **PaDiLi**'s is ontstaan tijdens gesprekken die we in 2002 in Papua voerden met onze vijf counterparts. Het uitgangspunt was dat het op peil houden van een schoolbibliotheek in Papua een heikele zaak is. Het klimaat helpt niet erg mee en er is ook nog geen ingeburgerde 'leen'cultuur. Trouwens er zijn nauwelijks mensen die een documentalist-opleiding hebben gevolgd.

Juist in die situatie kunnen CD-roms nieuwe ongekende mogelijkheden bieden. De kleine zilverkleurige plaatsjes kunnen (en mogen in dit geval) gemakkelijk en goedkoop worden gekopieerd. Ze nemen nauwelijks ruimte in en tropische beestjes hebben er geen vat op. Het kwijtraken ervan is bijna niet mogelijk zolang de 'master' goed wordt bewaard. En dat is mogelijk, zo moet overigens in de praktijk nog blijken, een nuttige aanvulling of alternatief voor een bibliotheek met boeken van papier.

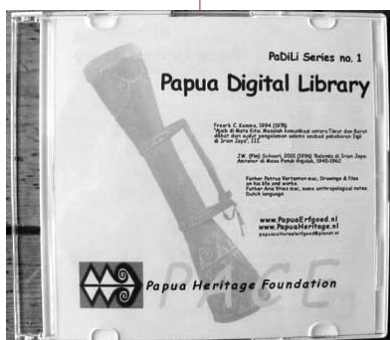

Studenten van de Universitas Cendrawasih (Paradijsvogel Universiteit) in Jayapura in het nieuwe computercentrum op de campus. Zij zoeken op het internet via een snelle hypermoderne internetverbinding, die niet via de telefoonlijn gaat, maar rechtstreeks per satelliet. Foto: I. de Vries (2003)

De **PaDiLi**'s die PACE wil gaan vervaardigen en verspreiden in Papua zijn bedoeld als studiemateriaal. De inhoud kan worden gelezen via het computerscherm. Voor de eerste **PaDiLi**, het proefkonijn, hebben onze counterparts laten weten welke boeken ze graag wilde gebrand zien. Het waren twee boeken, geschreven in het Nederlands, al wel in het Indonesisch vertaald, maar toch moeilijk in Papua verkrijgbaar.

Volgende **PaDiLi**'s zullen dikwijls ook in het Nederlands geschreven boeken bevatten. Dat is naar de wens van de counterparts in Papua. Wel zou men graag zien, dat elk hoofdstuk voorzien is van een korte samenvatting in het Indonesisch of Engels, wat de toegankelijkheid voor studenten enorm vergroot. Dat betekent dat de ingescande boeken bij voorkeur ook voorzien gaan worden van begeleidende Indonesische of Engelse samenvattingen. Voor het realisatie hiervan zoekt PACE vrijwillige helpers.

Wie kan en wil hiermee helpen? Het is een ideale kans die oude prachtige boeken nog weer eens (grondig) te lezen. Zeer korte samenvattingen zijn voldoende. Vertalers (van zulke samenvattingen) zijn natuurlijk ook meer dan welkom.

NIET MET LEGE HANDEN NAAR PAPUA

De keuze van de inhoud van **PaDiLi** nr 1. was vorig jaar al bepaald in overleg onze counterparts, dat wil zeggen met de rectoren van de universiteiten 'Cendrawasih' en 'Papua' in respectievelijk Jayapura en Manokwari, en de theologische hogescholen: I.S. Kijne, Walter Post (vroeger CAMA, nu KINGMI) en Fajar Timur. Dit jaar overhandigden we **PaDiLi** series nr. 1, dus we kwamen niet met lege handen.

Daarnaast ontvingen de instituten ook een of meer exemplaren van de videodocumentaire **PAIKEDA, Batu bentu Orang**. Het is de Indonesische versie van **PAIKEDA, Mens in Steen** (zie ook p. 4). De vertaling ervan kwam tot stand dankzij een financiële bijdrage van de Nederlandse Ambassade te Jakarta. De documentaire is audiovisueel lesmateriaal voor het vak antropologie op deze universiteiten en hogescholen.

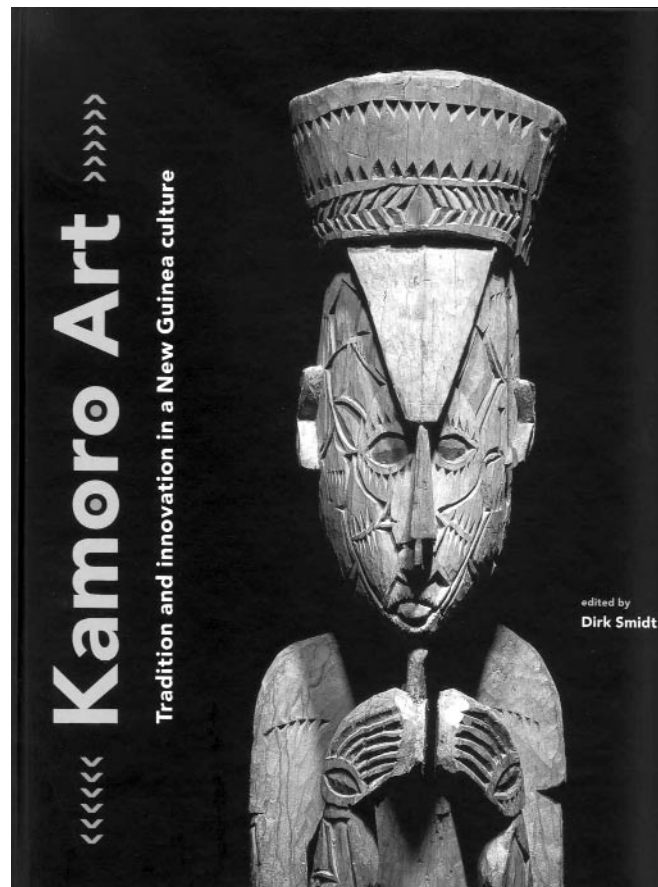
ZOJUIST VERSCHENEN

Kamoro Art Tradition and innovation in a New Guinea culture

Redactie: Dirk Smidt
Uitvoering: gebonden met full colour illustraties
Omvang: 158 pagina's
Formaat: 23,5 x 31cm
ISBN: 90 6832 268 0
Prijs: € 39,50

Kamoro Art toont de tot op heden relatief onbekende kunst van de Kamoro, een volk dat leeft aan de Zuidwest kust van Papoea. De traditionele cultuur van de Kamoro wordt gekarakteriseerd door een bijna ononderbroken reeks van feesten en ceremonies. Houtsnijwerken spelen een essentiële rol in de rituelen en tonen de veelzijdigheid van een cultuur die diep geworteld is in de traditie en tegelijkertijd steeds innoveert. Meer informatie is te vinden op www.kit.nl/publishers

Kamoro Art verschijnt als catalogus bij de tentoonstelling 'Papua leeft! Ontmoet de Kamoro', in het Rijksmuseum voor Volkenkunde in Leiden. Te zien van 15 februari tot en met 31 augustus 2003.

VRIJWILLIGER AAN HET WOORD

Pim Schoorl, vice voorzitter

In de eerste Nieuwsbrief schreef de voorzitter over de oprichting van PACE, voortgekomen uit ComPace (september 2001). Dat Compace ook al een voorgeschiedenis had, is daarbij niet aan de orde gekomen. Daarover vertelt nu Pim Schoorl.

In 1995 kon ik een (te) kort bezoek brengen aan Papua. Jos Me-teray, een goede bekende in Jayapura, nam mij onder andere mee naar het Provinciale Museum in Waena. Het is een aardig gebouw, maar het viel mij op hoe weinig indrukwekkend de collectie was. Ik moest toen denken aan de rijke collecties in onze musea in Leiden, Amsterdam en Rotterdam. Teruggekomen dacht ik wat hieraan gedaan kon worden. Verschillende mensen heb ik toen gepolst of zij in een commissie wilden gaan zitten, die hieraan iets zou gaan doen. Zelf had ik nog geen duidelijk beeld over hoe dat aan te pakken.

De 40e Oceanistendag (een studiegroep) stond eind 1999 in het teken van repatriëring van kennis en cultuur. Kees van de Meiracker sprak er over 'Materiële cultuur en restitutie', Sjoerd Jaarsma over 'Repatriëring van kennis binnen de antropologie: voorbeelden uit de Pacific', terwijl de titel van Eric Venbrux's lezing luidde 'Wie geeft wat prijs? Culturele en intellectuele eigendomsrechten en antropologisch onderzoek'.

In de discussie erna vroeg ik aandacht voor de grote hoeveelheden etnografica opgeslagen in de kelders van musea en die daar voor een groot deel nooit uitkomen: 'Hebben wij niet de morele verplichting een deel van die 'overbodige' collecties naar het museum in Irian Jaya te zenden?'. Ik stelde voor om vanuit het Oceanisten-studiegroep een commissie in te stellen die

onderzoekt wat in aanmerking zou komen voor toekomstige teruggave. Ik dacht daarbij aan een lange termijn planning, maar vond het ook noodzakelijk ervoor te zorgen dat er intussen geen verzamelingen verloren zouden gaan.

De vergadering Oceanisten stond positief tegenover dit plan, en besloot dit idee vóór de volgende halfjaarlijkse vergadering verder zou worden uitgewerkt, ook al wezen Kees van de Meiracker en Dirk Smidt op mogelijke problemen. Zo werd gesteld dat teruggave zonder meer niet mogelijk is: een aantal uit Agats naar Jayapura gezonden voorwerpen bleek na enige tijd verloren gegaan te zijn.

Aan de andere kant werd er door de conservatoren gemeld dat hen te verstaan was gegeven, dat er in de toekomst stukken moeten worden afgestoten, aangezien de kosten voor opslag te hoog dreigden te worden. Waar zouden de 'overbodige' collecties dan terecht komen? Dat was wat me zorgen baarde. Voor teruggave naar de plaats van herkomst is brede samenwerking met musea in Papua nodig. Het is daarom een van ComPace's taken en nu dus van PACE om na te gaan hoe de infrastructuur van de musea in Papua verbeterd kan worden.

GEZOCHT – Oude filmfragmenten met opnamen van dansen. En dat uit allerlei gebieden van Papua

Een van de verzoeken uit Papua aan PACE luidt: 'Kunnen jullie een film samenstellen waarop oude Papuadansen zijn te zien?' Een vraag die ook leeft bij de Papua dansgroepen hier in Nederland. Dus dat is een dubbele reden om aan dat verzoek te willen voldoen. Vandaar onze vraag: Wilt u uw oude films nog eens bekijken? Misschien heeft u Papuase dansen opgenomen. Laat het ons weten, wanneer u ook maar even denkt dat uw filmfragmenten voor dit doel zijn te gebruiken?

ZOJUIST VERSCHENEN

'PAIKEDA, Mens in Steen' opgenomen in de Wisselmeren (2000)

Op 20 juni j.l. vond de première plaats van de videodocumentaire PAIKEDA, Mens in Steen in het Bibit theater van de Pasar Malam Besar te Den Haag.

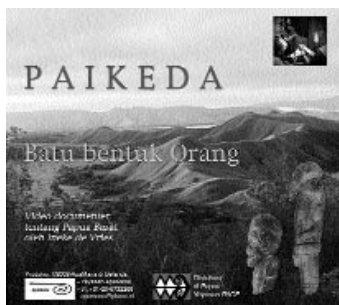
PAIKEDA, Mens in Steen, is het intrigerende verhaal van de vindsters van een diverse stenen (ja heus!) stenen beelden. Ze werden bij verrassing gevonden in Paniai (Wisselmeren) bij het omspitten van de grond. Hoe die beelden daar zijn gekomen en wie ze hebben gemaakt is een groot raadsel. De Me-mensen die hier wonen konden niet eens houten beelden maken - dat hebben ze in het verleden nooit gedaan.

De vindsters vertellen over al het vreemde, dat gebeurde toen hun beeld gevonden werd. De beelden boezemden angst in, want een 'mens in steen' kan bijna niet anders dan bijzondere krachten bezitten. Nadat de vindsters de interviewer De Vries beginnen te vertrouwen, laten ze er meer over los.

De filmbeelden zijn voor het grootste deel opgenomen in het landschap en de afgelegen dorpen van de Wisselmeren. Maar ook de geleerden in de stad Jayapura komen aan het woord. Van een onderzoek als dit, zegt bijvoorbeeld dr. ds. Benny Giay, valt veel te leren voor de Me, voor nu en in de toekomst.

Duur: 55 minuten, ondertitels en voice-over in het Nederlands.
(Oorspronkelijk: Indonesisch, Me, Nederlands en Engels.)

Regie en research: Ineke de Vries
Camera: Wyger Wentholt, Wendy van Wilgenburg
Montage: Wendy van Wilgenburg
Muziek: mondharp door L. Tegeke,
mannengezang, opname (1958)
door Fons van Nunen ofm

De videoband van PAIKEDA kan besteld worden bij ApaMana voor € 19,50 incl verzending. Inlichtingen bij stichting ApaMana: (020) 673 2268 of apamana@planet.nl
Op speciaal verzoek ontvangt u een Engelse of Indonesische versie.

HAGEMEIER, EEN BEKENDE BEDRIJFSNAAM

Wij willen graag meer namen van mensen die toendertijd in het bedrijfsleven van Nederlands-Nieuw-Guinea werkzaam waren. Met zelfstandigen en zakenmensen van toen hebben we nog weinig contact gelegd. Wij willen hen graag op de hoogte brengen van PACE's initiatief en activiteiten. Weet u de weg?

ONTVANGEN GIFTEN

Mr. W.M.Th. A. te B., € 15; Mw. A.M.J. A. te K., € 50; J.H. A. te E., € 30; J. van B. te B., € 50; Mw. E.A. B. te R., € 25; K.M. B. te G., € 17,50; L.C.E. B. te B., € 15; Mw. D. de B. te E., € 50; P. B. te O., € 17,5; Drs. H. B. te O., € 25; Mw. G. de B. te D., € 50; Mw. R. C. te D., France, € 30; Drs. F.M. C. te U., € 20; J.A.L. C. te U., € 20; Mr. L. D. te V., € 45; Drs. F. D. te H., € 15; Dr. W.C.A.H. E. te D., € 25; Mw. S.J. de G. te A., € 25; A.C. van der H. te S., € 20; Dhr. G.G. H. te B., € 15; Drs. A.A.M. H. te U., € 15; E.M. H. te D., € 15; R.C. H. te A., € 50; Mw. S. H. te W., € 15; Dr. S.R. J. te H., € 15; D. J. te D., € 15; E. J. te O., € 15; B. K. te Z., € 15; H. K. te B., € 50; Mw. M.R. K. te L., € 1000; H. van K. te L., € 40; M.C. K. te B., € 25; Mw. I.M. K. te A., € 50; W.O. K. te H., € 50; Mw. H.B. L. te H., € 15; Mw. A. L. te L., € 25; M. M. te N., € 25; Dr. J. M. te L., € 15; L.O.A. M. te B., € 20;

Q.J. M. te W., € 25; Drs. P. van O. te B., € 20; R. O. te Z., € 50; J.A. O. te A., € 25; R.C. P. te D., € 20; Dr. A. P. te H., € 50; Mw. B. de R. te T., € 350; B. van R. te B., France, € 50; Mw. J.C. van S. te R., € 20; Dr. H.A. van der S. te R., € 25; Prof. Dr. J.W. S. te H., € 100; M.G. van S. te N., € 25; Dr. W. V. te D., € 30; Ir. H.W.H. W. te E., € 15; H. W. te A., € 25; Dhr. B. W. te D., € 25; Dhr. G.J.J. van Z. te H., € 20.

Vermeld zijn giften/donaties vanaf vijftien euro. Tot einde eerste kwartaal, totaal: € 2995,50

Hierbij is plezierig te melden dat er twee schilderijen van Piet Nuytens zijn verkocht. Zijn Papuase schilderijen werd twee maanden lang tentoongesteld in het Nijmeegs Volkenkundig Museum. Hierover werd u in de vorige Nieuwsbrief geïnformeerd. Van elk verkocht schilderij werd 10% voor PACE bestemd; dat werd een bedrag van € 37,50.

COMITE VAN AANBEVELING

Drs. Ria Beckers-de Bruin
Drs. Cees van Dijk
Dhr. Aad van den Heuvel
Drs. Nancy Jouwe
Dhr. Fred Korwa
Mr. Jan Herman van Roijen
Mr. Carel Schneider (F. Springer)
Ds. Jaspert Slob
Drs. Frits Sollewijn Gelpke
Drs. Dirk Vlasblom (Jakarta)
Dhr. Joop van Zijl

COLOFON

PACE Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Papua Cultureel Erfgoed.

ABONNEMENT

PACE Nieuwsbrief verschijnt minimaal eenmaal per jaar. De nieuwsbrief wordt toegezonden aan onze donateurs. U kunt al donateur worden vanaf € 15,00 per jaar.

REDACTIE

Ineke de Vries

OPMAAK

Sjoukje Rienks

REDACTIEADRES

Amsteldijk 105d, 1074 JG Amsterdam
vriesina@planet.nl

DONATIES

Uw bijdrage kunt u overmaken op Postbank no.: 9112842 t.n.v. Papua Cultureel Erfgoed o.v.v.

- 'gift' of 'donatie'
- een bedrag vanaf € 15,00
- t.n.v. St. Papua Cultureel Erfgoed, Beethovenlaan 6, 1217 CJ Hilversum

SECRETARIAAT

Beethovenlaan 6
1217 CJ Hilversum

t/f: (035) 628 0866
papuacultureelerfgoed@planet.nl
www.PapuaErfgoed.org (in ontwerp)

Postbank: 9112842
KvK nummer: 320 87784

